

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

3. Tertia clausula. Mandatum inquirendi veritatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Judicis, ac Viciniori Episcopo dispensationem committit, nunquam verò, etiam cum exoratus, committit Vicario Capituli, ut idem Conradus testatur. Et merito quidem non vult Pontifex in hac re gravissima fidere Vicario Capituli qui tumultuariè, & ah amicis creatus sæpe supponitur.

4. Nonnulli pro sententia Sanchez, afferunt Pontificem, magnique faciunt unanimes consensum horum duorum, alias sequentissime dissidentium, sed nihil conficiunt; nam Pontifex & id obiter tractat & remittit se ad doctrinam Salas. At Salas de leg. d. 20. s. 7. n. 124. (ut, & S. Congreg. si rectè intelligatur, quam adducit Gavanti. in man. Ep. V. Capitulum S. Vac. n. 53. & 55. & ex Gavanti. Dian. p. 5. r. 14. ref. 19. non loquitur, quando commissio data est Vicario Episcopi, de qua est nostra questio, sed de alia commissione extraordinaria, quando data esset Vicario talis Diocesis, v. g. Vicario Panormitano; qui casus est valde diversus à nostro, cum commissio in hoc casu non detur, Vicario Episcopi, sed Vicario cuicunque qui sit Panormitanæ Diocesis: & tamen hæc doctrina cum sit rarè praxis, aliis discutiendam relinquo. His à me factis, incidi in Tancredi p. 2. quest. mor. tr. 5. q. 3. 1. & latius p. 1. r. 12. q. 1. docentem utrumque dictum Vicarium posse dictam dispensationem exequi. Id quod nunc videtur mihi probabile.

An Vicarius hanc potestatem sibi delegatam possit alteri committere?

15. Dubitatio sexta. An Vicarius, & quicumque Delegatus ad hac dispensationes expediendas possit vices suas alteri committere? quod est, querere, an possit eas alteri subdelegare?

16. Antequam respondeam, scito, duo hic considerari posse. Alterum est examen, & verificatio causæ, ob quam erit dispensatio concedenda, qualis est receptio v. g. Testium. Alterum est ipsa actualis dispensatio, & hoc dicitur importare nudum ministerium, id est ipsius Executoris operationem, illud dicitur importare usum Jurisdictionis.

17. Hoc posito Respondeo, Examen, & verificationem causæ posse alteri committi, sed nullo modo nudum ministerium. Ita Sanchez l. 8. matr. d. 27. n. 43. & communiter Mollata r. 1. diff. 4. c. 6. n. 619. lege etiam eundem r. 3. d. 7. c. 4. d. num. 172. & paulo antea num. 57. cum aliis. Ratio est, quia Pontifex committit Delegato, ut ipse dispense, & non aliter; quod est nudum exercere ministerium: At examen, & verificationem causæ non præsumitur idem Pontifex committere ipsi vni Delegato, sed committere juxta consuetudinem Tribunalium, qua per alios instruuntur informationes, recipiuntur Testes, &c. Ex quibus deinde solet Delegatus causam instructam benè recognoscere, & suam dispensandi ministerium tandem exhibere.

18. Hinc, si testes recipiendi sint extra propriam Diocesim, poterit, & debet Executor literas rogatorias scribere, quibus Ordinarius illius alienæ Diocesis roget, ut Testes recipiat, informet, & quæque transmittat ad ipsum Executorem. Et quia hos Testes, in hac causa, non auctoritate sua ordinaria is recipit, ideo debet servare formam sibi præscriptam ab Executore prædicto; ad quod certe in aliis causis non tenetur, cum possit secundum proprias consuetudines procedere. Lege id latius apud Barbosam, in Voto decis. 17. n. 184.

Quid faciet Vicarius, seu executor, si erravit in exequendo?

19. Dubitatio septima. Post negatam, vel concessam dispensationem, si clare apparet ab Executore erratum fuisse, quid faciendum?

20. Respondeo. Quia commune est, ut vult Guttier. l. 2. cap. 1. cap. 2. multos citans, omnibus Delegatis, ut postquam Delegatus functus est munere suo, nihil amplius possit, ideo ejusmodi Executor sanare non potest errorem: quare tanquam Delegatus nihil poterit.

21. Verum, quia is Executor solet esse, qui dicitur, carius, atque adeo Ordinarius, ipsi tanquam Ordinarius incumbit, providere, in quantum potest, ne delictum mittantur. Quare, si erratum fuit in concedenda dispensatione, ipse, ut Ordinarius, debet dispensationem revocare, si potest, vel si jam ad illud iterum legitime à Pontifice concedatur dispensatio, verò, si negavit, tunc enim verò nihil potest. Delegatus functus est sicuti diximus, necesse est, ut Ordinarius autem non habet auctoritatem exequendi dispensationem per errorem Sponsi negatum, qui non auctoritas illi, ut Ordinario à Pontifice tradita, non fuit, in hoc ergo casu, iterum Romanam à Pontifice ratam errore corrigendum erit, ut notat Sanchez matr. d. 27. n. 39. Squillent. de Privilegiis, c. 2. n. 205. alique ab eodem citati. Si dispensatio sit concessa per Penitentiarium pro foro confessorio, per aliquando à Confessario sanati error eo modo, quod cap. 13. §. 1. n. 8. dicam.

Quid autem faciendum, si de ejusmodi errore constet, sed solum dubitetur satis explicite, ut in cap. 3. §. 7. V. Dispens. & V. Matr. Vide etiam Sanchez matr. d. 21. n. 23.

§. II. In secunda clausula refertur supplicatio, narratio.

1. Hic Pontifex narrat id, quod sibi à supplicante propositum fuit. Quoniam ergo ex parte veritate exponere debent, superius sunt indicata, random in hac clausula nobis non est.

§. III. In tertia clausula datur Executori mandatum, querendi veritatem, & dispensandi.

1. Hic Delegato Pontifex committit, ut de causa proposita querat eaque inspecta, dispenset.

Qualis debeat esse hæc Inquisitio.

Dubitabis ergo Primò. An ejusmodi Informatio Inquisitio fieri à Delegato debeat judicialiter, recipi Testes coram Notario, &c. an extrajudicialiter? Respondimus enim, quando res non est notoria, fieri omnino debere hujusmodi externam inquisitionem, quia quæ de dispensatione in foro externo.

2. Respondeo, posse fieri judicialiter, sed non esse recte Sanchez l. 8. matr. d. 35. n. 15. si fiat extrajudicialiter, siquidem Pontifex solum præcipit ejusmodi veritatem indagare, ut Delegatus suæ conscientie satisfaciatur, ut ex veritate cognita procedat, nam propter, si veritas est veritas, vel alioquin ea iudici constet, illi facta perque erit, lege Sanchez, ibid. n. 16.

3. Hinc, si hujusmodi Informationes sunt extrajudicialiter, possunt fieri extra propriam Diocesim, verò, si judicialiter (ut certe semper fieri video) non sunt in aliena Diocesi, sine licentia ejus Ordinarii, non potest exercitum Jurisdictionis contentiose, Notario factis etiam judicialiter cum licentia illius Episcopi probationibus, secundum Sanchez lib. 3. matr. d. 2. num. 6. posse Executorem concedere dispensationem etiam in aliena Diocesi: quia ipsa concessio dispensationis non est actus Jurisdictionis contentiose, sed voluntarie, quæ in alieno territorio exerceri sine dispensatione possunt.

Tempus, quo causa verificanda est.

4. Dubitatur Secundò. Quandoam causa dispensationis verificari debet? Et quia quatuor tempora designari possunt. Primò, quando mittitur Romanam, applicatur Pontifex. Secundò, quando, audita supplicatione, Pontifex annuit, dicens: Fiat, ut patet, Tercio, quando

quando executor dispensationem concedit. Quod, post concessam dispensationem, & dum Sponsi actu matrimonium per verba de presenti contrahunt, ideo quaritur si pro causa, v.g. dispensandi, ut Antonius, & Antonia consanguinei matrimonium incurrant, assignetur Antonia pauperes, vel diffamatio, quandam ex his quatuor temporibus verificari debeat, tam esse pauperem: vel diffamatum? Respondeo quatuor dictis.

1. Dico primo, non esse opus, ut verificetur. Primo tempore; Ita Sanchez l.8. matr. d.30. n.2. Bonac. de disp. l.1. q.2. p.10. §.1. n.2. Per. de matr. d.45. §.6. n.2. quia id nec a iure praescribitur, & res est admodum remota ad dispensationem.

2. Dico secundo, probabilis esse secundum Sanchez l.8. matr. d.30. n.4. Pont. 8. c.20. num.2. Castrop. l.1. r.3. d.4. p.1. §. num.2. Per. de matr. d.41. §.6. num.2. oportere verificari secundo tempore, sed probabile etiam, esse, non oportere, ita Conrad. in praxi l.7. c.2. n.32. Garcia p.6. de Benef. c.2. num.287. & seq. Ratio prioris probabilis est, quia Pontifex annuit postulatus, si res veritate nitatur, ergo causam, à qua movetur ad annuendum, oportet verificari quando ipse annuit. Ratio probabilis posterioris est, quia Pontifex non dispensat immediate, ut olim fiebat (si enim ipse immediate dispensaret, sine dubio causa vera tunc esse deberet) sed dispensat mediate per Executorem. Cum igitur veritas causae, ex natura dispensationis, tunc adesse requiratur, quando dispensatio fit, non quando committitur fieri, non autem necesse, eam esse veram quando Pontifex annuit, satis erit, quando executor actu dispensat: ut mox dicemus. Sentus ergo verborum Pontificis hic est: *Dispensasti veritas hac causa quando dispensandum a te erit.*

3. Neque dicas, ex posteriori probabilitate sequi, si Pontifex concessisset dispensationem ab Executore expediendam pro matrimonio duorum consanguineorum, vel affinium, si concessisset, inquam ex causa, quod inter illos intervenerit copula, posse Executorem illam expedire, si copula habetur ante ejus expeditionem, seu post impetratam gratiam à Pontifice. Ne inquam, id dicas, nam respondet Garcia l.6. & apud Conradum l.2. num.33 non posse praesumi, Pontificem velle concedere commissionem dispensandi, dando occasionem, quia post ipsius commissionem committendum sit à supplicantis peccatum, qualis esset praedicta copula: praesumitur verò, quando similis occasio non datur; ut est in casu praedictae paupertatis, vel diffamationis, vel similis.

4. Dico Tertio, certum esse, causam dispensandi omnino debere verificari tertio tempore, hoc est, quando executor dispensationem concedit. In hoc omnes, ut Sanchez l.6. n.12. Joan. Prepos. 3. p. de dispensat. dyb. 4. n.35. Diana p.8. matr. l.3. ref.77. consentiunt quia executori non datur potestas, nisi preces supplicantum veritate nitantur, & quia natura dispensationis, ut modo dixi, requirit, ut alia causa, quando ea conceditur. Unde, si mulier praedicta erat inops, vel diffamata tempore dictae commissionis à Papa, sed deinde tempore executionis facienda à Delegato dives evasisset, vel diffamatio cessasset, nulliter concederetur dispensatio.

5. Dico Quarto, Quamvis Sanchez l.8. de matr. d.30. n.14. Meroll. l.2. d.4. c.6. n.331. multos citans, cum aliis putet, debere causam, v.g. dictam pauperem persistere, quando initur matrimonium, quod sane probabilissimum est, tamen est etiam probabile cum Suarez l.8. de leg. cap.30. Dicat apud Dianam l.6. Gran. Salas apud Meroll. l.6. Castrop. l.1. r.3. d.4. §.1. n.4. Pontio, aliique (fatente hanc probabilitatem eodem Sanchez l.6.) id necesse non esse. Nam dispensatio non fuit concessa, neque explicite, neque implicite sub conditione perseverantiae, semel autem legitime ea existente, libera est mulier ab impedimento; ergo, & matrimonium inibit legitime.

6. Quando datur dispensatio comedendi carnes, v.g. diebus vetitis ob dubiam infirmitatem, non est mirum debere causam, id est infirmitatem dubiam perseverare,

quando successivè comedendae sunt carnes, quia in his dispensationibus circa res habentes tractum successivum sic praesumitur, teste Castrop. l.6. n.5. rationabilis mens illas concedentis id, quod non videretur praesumi in casu nostro.

Causa vera, sed verificata falsis Testibus.

11. Certum est, si falsa sit causa dispensationis datae, v.g. incompetencia dotis, & falsis Testibus probata, nullam esse dispensationem. Ita Castrop. l.1. r.3. d.6 p.16. §.5. n.4 quia nulla causa nullam parit concessionem. At si sit vera, licet falsis Testibus probata subsistet dispensatio, teste eodem ibid. cum Sanchez & Pontio, quia verificatur conditio à Pontifice requisita.

12. Quid si falsitatem causae allegavit sollicitator, me ignorante possimne indicare Pontificem ratum pro me habere dispensationem? Respondeo, non potes, vide Castrop. ibidem cum Tiracrell. & Sanchez, quidquid aliqui asserant, quia intercurrente cujuscunque ignorantia, si requisita causa deest, & illi causae innixa concessio.

§. IV. In quarta clausula iniungitur poenitentia salutaris.

DE hac poenitentia dicam commodius infra c. sequenti §.3.

§. V. In quinta clausula aliqua causa in genere ponitur.

Non raro Pontifex refert, supplicantes petisse dispensationem ex hac, vel illi. causa determinata, tum addit in hunc modum: *Exceptis aliis, seu praeter alias causas rationabiliter earum animarum moventes, & addit item sic: De praemissis te informes, &c.*

1. Dubitatur ergo, an debeat de his causis in genere positis se informare Delegatus? Nam de determinatis omnino debere, iam vidimus supra.

Respondeo, cum Sanchez l.8. matr. d.35. n.24. & Conrad. in praxi l.7. c.2. d. n.13. Nequaquam; dum enim in particulari illas non exprimit, signum est evidens, eas solum apponi ob alium finem, puta ut appareat, dispensationem rationabiliter, & honeste concedi.

Atque hinc etiam fit, ut quando aliqua qualitas, v.g. nobilitas supplicantis, narratur solum à Pontifice, opus non sit, eam verificari per probationes ab executore faciendas. Quod si nobilitas, vel quilibet alia qualitas in Brevis concessionis apponitur per modum conditionis: Si es nobilis, Si es pauper, vel per modum causae finalis: Quia es nobilis; Quia es pauper, tunc sane verificari oportebit. Ita Sanchez loc. cit. num.24. & Conrad. l.6. Et quidem, quando dispensatio est in secundo, & tertio gradu consanguinitatis, si ponatur nobilitas, poni, ut conditionem, vel ut causam finalem, iidem Doctores notant. Quaedam alia circa nobilitatem dixi supra c.7. §.2. n.26. & 27.

§. VI. In sexta clausula prohibetur executor aliquid muneris, vel compensationis accipere.

Id sane non solum monet, sed praecipit: sic enim habet: *Quod si, praeter hac monitione, aliquid muneris, aut praemii, recipias, excommunicationem latam incurras.* Immo interdum, quando scilicet dispensatio conceditur in forma pauperum, id est sine illa compositione, seu elemosyna, quam pro divitibus solet taxare Datus, addit Pontifex, ut dispensatio tunc nulla sit.

1. Dubitatur ergo, an nihilominus executor possit accipere, saltem esculenta, & poculenta, quae paucis diebus consumi solent?

2. Respondet Primò Sanchez l.8. matr. d.35. num.11. non posse, quia omne genus muneris vetat Pontifex, ibi (aliquid muneris) intelligit tamen Sanchez, si ea mittantur à partibus ante finitam Delegationem, vel cum pacto seu conventionem dandi postea.